

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Propositio II. Circa Criminationes contra Concilium Trident. factas. An
clausula, proponentibus Legatis, diminuat auctoritatem Decretorum Conc.
Tridentini?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

abrogaverunt, declaraverunt, id se facere, quia perniciosi illi evaserant, atque ita significaverunt, futurum fuisse, ut illos conservassent; posito quod necessitas vel utilitas duravisset. Ex eorum numero est Tridentinum Sess. XXIV. Cap. 2. de Matrim. ubi quosdam gradus spiritualis Cognationis, Honestatis publicæ, & Affinitatis, per viam illicitam abrogat, & declarat, eos subsistere diutius non potuisse, quia salus animarum periclitaretur. Concilium Lateranense similiter locutum est, reducendo ad Quartum Gradum impedimenta Consanguinitatis & Affinitatis; quæ antea ad Septimum porrigebantur. Cap. 8. non debet de Consanguin. Valde igitur abfuit, ut Concilia hæc arbitrarentur, Canones subijci debere mero cuiuscumque hominis arbitrio. GRATIANUS Cap. 25. Quæst. 1. agendo de potestate concedendi Privilegia contra Jus Commune, multa refert testimonia Pontificum declarantium, se teneri ad observandas Leges, à suis Prædecessoribus factas, sibi que non licere eis derogare: illa autem multipliciter exponens, affert. 1. Interpretationem docentium, Pontificem Dominum esse Canonum, sicut Christus fuit Dominus Legis Mosaicæ: & cum illis dicit, Pontificem non magis subiacere Canonibus, quam Christus Legi Mosaicæ obnoxius erat; Cùm tamen Christus illi Legi paruerit ad præbendum Exemplum, similiter Pontifices Canonibus obtemperare eodem animo.

2. Ad eorum Officium pertinere, ut illos interpretentur, quemadmodum pertinet, ut eos conficiant. Proindeque in omnibus Canonibus unam horumce trium Clausulam subintelligi. 1. Nisi contrarium præcipiat aut permittat Ecclesia Romana. 2. Salvo tamen in omnibus Ecclesiæ Romanæ jure. 3. Salvâ tamen in omnibus autoritate Sedis Apostolicæ: Hanc interpretationem sequens concludit, Ecclesiam Romanam posse Privilegia contra Canonum tenorem concedere, ita tamen, ut æquitati semper consulat. Valet ergo, ut ex præmissis colligitur, Ecclesia Romana suis Privilegiis quoslibet munire, & contra Generalia Decreta, quodam speciali beneficio indulgere: considerata tamen æquitatis ratione, ut, quæ Mater est justitiæ, in nullo ab ea dissentire videatur. Itaque, quamvis ergâ Sedem Romanam nimium studiosus longè abfuit, ut putaret; Canones mero Pontificis arbitrio subijci, sed è contra Pontificem ipsum illorum Canonum rationi obnoxius esse existimavit.

Cùm igitur De veti, Decretaliumque Doctrina sit, Pontificem non esse Dominum Canonum, quibus pro arbitrio abutatur, nulla est veri species, quòd Synodus Tridentina eorum Librorum tam perita, Decreta sua mero Pontificis arbitrio submittere voluerit. Itaque, firmum ac certum stat multum abesse, ut Tridentinum Decreta sua Pontificis voluntati committere intenderit per Clausulam, Salvâ autoritate Sedis Apostolicæ. Hanc illi mentem tribuendo, accusaretur illud. 1. Sibi contradicere. 2. Clausulæ verba malè intellexisse. 3. Contra finem præcipuum convocationis suæ egisse. 4. Octodecim annorum laborem pessumdare. 5. Evertere jus antiquum quod restaurare studebat. Undè sequitur, impossibile fuisse, ut talem voluntatem habuerit, quia conciliari nequit cum speciali Spiritus Sancti auxilio Concilii Generalibus promisso, quod ab his omnem erroris labem nec non injustitiam ab errore provenientem avertit. Immo videtur, quod hac Clausula, Salvâ sit & esse intelligatur Sedis Apostolicæ autoritas. Concilium declaravit solum potestatem Pontificis ergâ Concilia Generalia: scilicet eum, qui his Conventibus præest, maximam habere potestatem debere in Executione Decretorum ipsorum; idèque horum esse primum interpretem, primum dispensatorem & primum Judicem disceptationum, quæ eorum occasione nascuntur.

Obiter quæri posset, quanam sit origo Clausulæ prædictæ: anque illa subintelligi debeat in Canonibus

Tom. I.

Conciliorum vetustiorum? Quoad priorem quæstionis partem, dicimus, Pontifices hujus Clausulæ Autores esse; nam monumentum vetustius, in quo reperitur, saltem verbis æquipollentibus, est Epistola Innocentii I. ad Vitervium Archiep. Rothomag. Cap. 10. Decret. ejus. 2. Codice Dionysii Exigui. Si quæ autem causæ vel contentiones inter Clericos tam Superioris Ordinis, quam inferioris fuerint exorta, ut secundum Nicenam Synodum congregatis ejusdem Provinciæ Episcopis, negotium terminetur, nec alicui liceat sine præjudicio tamen Romanæ Ecclesiæ, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Ecclesiam nutu divino gubernant ad alias convolare Provincias. Hæc Clausula, sine præjudicio tamen Romanæ Ecclesiæ, idem profusus sapit quod hæc, Salvâ Sedis Apostolicæ autoritate; nam, in re, de quâ agitur, præjudicium Ecclesiæ Romanæ inferre, & Sedis Apostolicæ autoritatem lædere, unum atque idem est.

Cùm unusquisque in sua causa suspectus sit, quia nullus amore sui ipsius caret, hujus origo Clausulæ minimè ipsi favorabilis est, quia metuumdum est, ne Pontifex autoritatis suæ nimis studiosus sibi jus ad se non pertinens attribuerit.

Quoad alteram Quæstionis partem, ea definita videtur per Epistolam Concilii Carthaginensis ad Cælestinum Pontificem circa an. 423. ibi enim Nicæni Concilii Canone ab Innocentio commemorato utitur, ut probet, non licere Episcopis à Judicio Episcoporum Africa provocare ad Pontificem, & sic significat, se putavisse Clausulam, Salvâ Sedis Apostolicæ autoritate, non subintelligi in Canonibus Concilii Nicæni, qui jubent, ut negotia in Provinciis conficiantur. Idem colligitur ex Can. 28. & 125. Ecclesiæ Africanæ, quorum ultimus è Concilio Carthag. ann. 419. sumptus est. Uterque appellationes transmarinas prohibet, quo nomine intelligit eas, quæ ab Africa Romam deferrebantur, constat enim à Conciliis Africæ nusquam aliò fuisse provocatum, quam Romam, & credibile est, hos Canones factos fuisse ad abolendas appellationes, quæ extra Africam deferri cæperant, quoniam Leges, ut plurimum, fiunt, ut malis præsentibus medeatur.

PROPOSITIO II.

Circa Criminationes contra Concilium Tridentinum factas.

An Clausula, Proponentibus Legatis, diminuat autoritatem Decretorum Concilii Tridentini?

Atendum est ultrò, nonnihil invidiæ præ se fert Clausula hæc, quia ostendit, Legatos reservavisse sibi jus proponendi argumenta, quæ in Synodo discutienda erant; hæc autem reservatio pluribus nominibus odiosa est. Ea enim auferebat Episcopis jus, quo in Conciliis præcedentibus frui erant, ut agnoscit Concilium Sess. XXIV. de Reform. Cap. 21. declarando, mentis suæ non fuisse, ut ex prædictis verbis solita ratio tractandi negotia in Generalibus Conciliis ullâ ex parte immutaretur; ne cuiusvis juri in posterum detraderetur.

Præterea, Clausula hæc pessimos habere effectus poterat, quia Episcopis eripiebat libertatem conficiendi Definitiones, seu Decreta, quæ utilia, vel etiam necessaria duxissent.

Verùm, licet Clausula hæc & reservatio magis odiosa essent, nusquam tamen inde sequeretur, eas aliquid ab autoritate Decretorum Tridentini detractum ire.

Nam 1. Clausula hæc usurpata fuit solum Sessione XVII. quæ sub Pio IV. prima est. Itaque, Sessionum præcedentium Decretis, quæ majorem atque insigniorem Definitionum Tridentini partem continent,

O 2

nocere

nocere nequit. 2. Quoad Decreta subsequētia, Clauſula, de qua agit, eorum autoritatem diminuere non potuit; quia manſit libertas diſcutiendi argumenta à Legatis propoſita, nec non opinandi. Patrum numerus indè minor factus non eſt.

Quod ſi dicatur, futurum fuiſſe, ut duo inter alia Decreta condita non fuiſſent, ſi Episcopi habuiſſent jus proponendi. 1. Id, quod Sedis Apoſtolice autoritatem in omnibus Decretis Diſciplinæ excipit. 2. Id, quo ſtatuitur, ut à Pontifice poſtuletur confirmatio geſtorum omnium, tam circa Dogma, quam circa Diſciplinam; quia de his cogitatum non fuiſſet, ſi quæſtiones de Superioritate Concilii ſupra Pontificem, deque huius fallibilitate motæ fuiſſent; ut accidiſſet, niſi reſervatio prædicta obſtiſſet: facilis eſt reſponſio, nempe, quod nunquam eventurum fuiſſet, ut Legati ſincerent ejuſmodi quæſtiones agitari, ſed potius Concilium devolviſſent, quam iis conſenſiſſent, ac, licet agitæ fuiſſent, defini non potuiſſent, quia omnes Episcopi Italici Pontificis partes amplexi fuiſſent; cæteri verò adverſas; itaque nedum Concilii ſententia concordis vel unanimis fuiſſet, magna extiſſet diſcordia.

PROPOSITIO III.

Diſcutienda circa Criminationes contra Concilium Tridentinum factas.

An qualitas Delegati Sedis Apoſtolice, quam Concilium toties Episcopis attribuit, ipsis injurioſa ſit?

AD cognoscendum, an qualitas hæc Episcopis injurioſa ſit, duo ſunt attendenda; 1. An titulus Delegati Episcopos honore afficiat. 2. An idem titulus ignominioſus fiat Episcopis, in iis Caſibus, quos Concilium indicat; nam qualitas Delegati Sedis Apoſtolice injurioſa eſſe nequit, niſi ratione tituli ipſius, vel ratione negotii, circa quod illa Episcopis attribuitur.

Superioritas Pontificis in Episcopos nimis nota eſt, ut dubium eſſe poſſit, quod Episcopis honorabilis ſit qualitas Delegati Sedis Apoſtolice; hæc de cauſa Episcopi ſemper hunc titulum ſimilesve ambierunt; eum læti receperunt, vel Pontifex indulſit, ut benevolentia ſua notam inſignem. Scimus quanti facti fuerint Metropolitanæ Theſſalonice & Arelates, idcirco ſolum, quod Vicarii Apoſtolici eſſent. Scimus quantoperè Archiepiscopi Cantuarienſes laboraverint, ut qualitatem Legatorum natorum Sedis Apoſtolice adipiſcerentur & conſervarent; nec minus notum eſt in quanta exiſtimatione verſati fuerint Archiepiscopus Rhemenſis & Abbas Vindocinenſis ob ejuſdem tituli poſſeſſionem. Eadem de cauſa etiamnum in Cauſis Majoribus commiſſiones Sedis Apoſtolice gratulabundi Episcopi accipiunt; quales ſunt Commiſſiones faciendi inquiſtitionem neceſſariam ad Canonizationem Sanctorum, vel ad erectionem Episcopatum, Metopolium, Primatiarum. Cæterum, quo pacto qualitas Delegati Sedis Apoſtolice Episcopis injurioſa eſſe poſſit? An ignominioſum eſt membris Caput ſuum repræſentare, vel Fratribus primogeniti ſui vice fungi, & jura primogenituræ poſſidere? Porro, Episcopi Delegati Sedis Apoſtolice membra ſunt, quæ Caput, Fratres ſunt, qui primogenitum valde præcellentem repræſentant. Super eſt igitur, ut qualitas Delegati in ſeipſa ſpectata Episcopis injurioſa non ſit.

Sed fortè ignominioſa eſſet ob negotium. Duplex poteſtas Pontifici comperit; duplex quoque negotiorum genus delegare poteſt. Sanè, Pontifex eſt Episcopus, eſt Episcoporum Caput. Quatenus Episcopus, habet poteſtatem cum aliis Episcopis communem; quatenus Caput Episcoporum, is habet poteſtatem propriam. Utrique poteſtati ſuum reſpondet nego-

tium, vel materia. Poteſtati communi, Materia communis; Poteſtati propriæ, Materia propria. Materia propria in cauſis majoribus ſita eſt; ex majoribus autem aliæ ſunt tales Jure Divino; aliæ tales ſunt Jure Humano tantum, ſcripto, aut non ſcripto.

Pontifex Episcopis ſuperior eſſe nequit Jure Divino atque Humano, niſi habeat poteſtatem propriam & ſua Superioritati congruam. Porro, ſi delegando committat res ad poteſtatem propriam pertinentes, oportet, ut delegatio ſit honorifica ergà Delegatum, cum fiat particeps poteſtatis ſui Superioris.

Enimverò, inquiet aliquis, Delegatus particeps ſit poteſtatis delegantis, & delegatio à Pontifice facta transmittit poteſtatem Episcopali ſuperiorem; ſed, eſto quod magnum ſit jus tranſmiſſum, modus, quo illud transmittitur, quoque executionem forti debet, ignobilior eſt; nam delegatio ſpeciem habet præcepti, & licet præcipienti honorificum ſit præceptum, eum, cui præcipitur, deprimit. Præterea poteſtas, quam delegatio impertitur, eſt ſolum poteſtas executionis, quæ quodammodo ſervilis eſt.

Qui ſic loquuntur id ignorant, de quo agit; nam delegatio non ligat; hæc acceptari, vel repudiari poteſt: aliud verò omnis Delegatus non eſt merus executor; nam quibusdam committitur cognitio & judicium negotii; & quamvis in caſu propoſito Delegatus eſſet merus executor, nihilominus delegatio honorifica eſſet etiam Episcopis; namque, inter res ad poteſtatem propriam Pontificis pertinentes, & de quarum executione agit, nullæ ſunt, quæ delegentur Episcopis, idè quod Pontifice dignæ non ſint, ſed quia melius geruntur ab Ordinariis, qui in loco ſint. Quod ſi agatur de rebus, quas Episcopi æque ac Pontifex facere poſſunt, ſed quæ Sedi Apoſtolice reſervatæ fuerunt propter neceſſitatem vel utilitatem, itemque ob reverentiam illi debitam hoc in caſu dubitari poteſt, an delegatio ſit honorifica Episcopis, & in hoc ſolo caſu difficultas ſita eſt. Omnibus tamen ritè diſcuſſis ac perpensis, videtur nobis, quod etiam illis in rebus qualitas Delegati Sedis Apoſtolice non ſit ignominioſa Episcopis; nihil enim ad Pontificem reſervatur, quod à Pontifice fieri indignum ſit; quod autem Pontifice dignum videtur, dedecere non poteſt, eos, per quos Pontifex, tanquam per Delegatos, id fieri procurat; quod deleganti eſt honorificum, turpe Delegato non erit.

Sed urgent. Fatendum eſt, quod in illis rebus delegatio non poteſt eſſe ignominioſa ob qualitatem rerum delegatarum, non ſolum quia dignæ Pontifice judicantur, ſed etiam quia ad Episcopalem poteſtatem pertinent; ſed negari non poteſt, quin modus illas res faciendi ignominioſus ſit Episcopis; ubi enim conſiciunt quatenus Delegati, id quod valent tanquam Ordinarii, faciunt, ut Servi id quod valent, ut Domini: à Pontifice habere ſe fatentur id, quod à JESU CHRISTO acceperunt; ſui ipſorum Patrimonii donatarum ſunt: denique ſimiles ſunt Dominis, qui Feudum liberum in Feudum ſerviens commutarent.

Huic objectioni facilis eſt reſponſio; nam 1. In delegatione Pontificiâ, nihil tam vile eſt, ut Delegati munus officio ſervi ſimile evadat; imò cuncta ſunt nobilia, modus agendi, & actio ipſa. Equidem Delegatus alieno nomine agit; ſed hoc eſt nomen Superioris, quem repræſentare glorioſum ſit. Hac in re omnis poteſtas à Pontifice profecta, aliquid à gloriâ ejus, à quo manavit, participat. In Eccleſia alius non eſt Dominus, quam DEUS PATER, JESUS CHRISTUS Filius ejus, & SPIRITUS SANCTUS utriusque vinculum. Miniſtri Sacri ſunt meri Diſpenſatores, tam primus, quam noviffimus.

Cum igitur Episcopus agit quatenus Ordinarius, non agit, ut Dominus; ſed tanquam unus ex præcipuis Diſpenſatoribus, qui ſuo nomine agit; cum verò facit, ut Delegatus, id quod poteſt quatenus Ordinarius; tunc honori unius præcipui diſpenſatoris accedit honor repræſentandi primum Diſpenſatorem.

Hoc